

Spis treści

Uwagi wprowadzające	11
1. Cele gramatyki tekstu prawnego	12
2. Tematyka i sposób przedstawiania zagadnień	13
CZĘŚĆ I. ZAGADNIENIA OGÓLNOTEKSTOWE	17
Rozdział 1. Tekstologia – zarys problematyki badawczej	19
1.1. Prekursorzy i kontynuatorzy badań tekstowych w Polsce i na Węgrzech	20
1.1.1. Z historii badań w Polsce	20
1.1.2. Z historii badań na Węgrzech	24
1.2. Zarys historii badań tekstowych	27
1.2.1. Od zdania do tekstu	27
1.2.2. Tekst w nurcie pragmatyki	28
1.2.3. Tekst w ujęciu kognitywnym	30
Rozdział 2. Podstawowe terminy tekstologii	32
2.1. Tekst	32
2.2. Referencja	35
2.3. Spójność (kohezja, koherencja, koneksja, konstryngencja)	36
2.4. Tekst spójny	38
Rozdział 3. Wybrane własności tekstów w aspekcie ich spójności	44
3.1. Powtórzenia leksykalne jako istotna cecha tekstu spójnego	44
3.2. Tekstowy system połączeń forycznych	47
3.3. Dystrybucja informacji tekstowej – przebieg tematyczny	50
3.4. Kondensacja jako narzędzie wzmacniania spójności komunikacyjnej tekstu	55
3.4.1. Nominalizacja	56
3.4.2. Elipsa	59

3.5. Uspójnianie tekstu poprzez działania kognitywne	60
3.5.1. Założenia i konkluzje w zakresie treści tekstowych	60
3.5.2. Presupozycje tekstowe	62
3.6. Identyfikacja i opis relacji spajających obiekty tekstowe	65
Rozdział 4. Ekwiwalencja spójności komunikacyjnej w tekście przekładu	68
CZĘŚĆ II. TEORIA SPÓJNOŚCI TEKSTU PRAWNEGO	75
Rozdział 5. Uwagi metodologiczne	77
5.1. Sposób formułowania teorii	77
5.2. Ilustracja relacji tekstowych przez ich schematyzację	79
5.3. Korpus badawczy	83
Rozdział 6. Znaczenie stosowanych terminów	85
6.1. Wymiar tekstowy	85
6.2. Relacja spójności tekstowej	86
6.3. Wykładnik językowy relacji spójności tekstowej	87
6.4. Tekst prawny	87
6.5. Konsytuacja prawna, zdarzenie konsytuacyjne, kontekst prawny	88
6.6. Schemat legitekstowy	90
6.7. Ekwiwalencja spójności tekstowej	90
Rozdział 7. Postulaty w zakresie gramatyki tekstu prawnego	91
7.1. Postulaty ogólnotekstowe	92
7.1.1. Własności tekstu	92
7.1.1.1. Tekst jako znak językowy	92
7.1.1.2. Jednostki tekstowe	93
7.1.1.3. Tekst minimalny	93
7.1.1.4. Tekst jako mereologiczna całość	94
7.1.1.5. Systematyzacja tekstów	94
7.1.1.6. Tworzenie tekstu	95
7.1.2. Spójność tekstowa	95
7.1.2.1. Integralność tekstu	95
7.1.2.2. Homogeniczność własności – wymiary tekstowe	95
7.1.2.3. Powiązanie zdań lub innych jednostek tekstowych w spójny tekst	96
7.1.2.4. System spójności tekstowej	97
7.1.2.5. Wykładniki językowe tekstowych relacji spójności	98
7.1.3. Relacje tekstowe ze względu na nadawcę i odbiorcę	98
7.1.3.1. Zamiar komunikacyjny nadawcy	98
7.1.3.2. Interpretacja tekstu przez odbiorcę	98
7.1.3.3. Precyzowanie znaczeń wyrażen tekstowych	99

7.1.3.4. System relacji spójności ze względu na wyznaczony cel komunikacyjny	99
7.1.3.5. Komunikacyjna skończoność tekstu	99
7.1.3.6. Komunikacyjna otwartość tekstu	100
7.1.3.7. Komunikacyjne zamknięcie tekstu	100
7.1.3.8. Stopniowalność spójności komunikacyjnej tekstu	100
7.1.4. Dystrybucja informacji w tekście	101
7.1.4.1. Przebieg tematyczny tekstu	101
7.1.4.2. System spójności informacyjnej tekstu	101
7.1.5. Uporządkowanie treści tekstowej	101
7.1.5.1. Hierarchizacja obiektów językowych w tekście.....	101
7.1.5.2. Umieszczenie obiektów językowych w przestrzeni tekstowej	102
7.1.5.3. Tekstowy porządek temporalny	102
7.1.6. Zwięzłość i rozciągłość treści tekstowych	102
7.1.7. Spójność leksykalna tekstu	103
7.1.7.1. Repetytywność leksykalna	103
7.1.7.2. Synonimiczność	103
7.1.7.3. Antonimiczność	103
7.1.7.4. Stałość terminologiczna	103
7.1.8. Spójność syntaktyczna tekstu	104
7.1.8.1. Repetytywność morfematyczna	104
7.1.8.2. Deiktyczność	104
7.1.8.3. Konektoralność	105
7.2. Postulaty gatunkowe i specyficznojęzykowe dla polskich i węgierskich tekstów prawnych	106
7.2.1. Modalność deontyczna w tekście prawnym	106
7.2.1.1. Modalność tekstu prawnego	106
7.2.1.2. Nakazywanie	107
7.2.1.3. Dozwalanie	108
7.2.1.4. Zakazywanie.....	108
7.2.2. Uporządkowanie treści tekstowej	109
7.2.2.1. Hierarchizacja obiektów językowych w tekstach prawnych	109
7.2.2.2. Umieszczenie obiektów językowych w przestrzeni tekstów prawnych	110
7.2.2.3. Porządek temporalny tekstów prawnych	110
7.2.3. Spójność leksykalna tekstów prawnych	111
7.2.3.1. Stałość terminologiczna	111
7.2.3.2. Synonimiczność, hiponimiczność, hiperonimiczność	111
7.2.3.3. Antonimiczność	112
7.2.3.4. Porównywalność	112
7.2.3.5. Eksplikacyjność	112
7.2.4. Spójność syntaktyczna w tekstach prawnych	113
7.2.4.1. Repetytywność morfematyczna	113

7.2.4.2. Deiktyczność	113
7.2.4.3. Konektoralność	114
7.3. Postulaty translacyjne dla polskich i węgierskich tekstów prawnych	115
7.3.1. Zwięzłość i rozciągłość treści tekstu przekładu	116
7.3.2. Modalność deontyczna w przekładzie	116
7.3.2.1. Ekwiwalencja relacji między nadawcą a odbiorcą nakazu	117
7.3.2.2. Ekwiwalencja relacji między nadawcą a odbiorcą dozwoleń	117
7.3.2.3. Ekwiwalencja relacji między nadawcą a odbiorcą zakazu	117
7.3.3. Uporządkowanie treści w tekście przekładu	118
7.3.3.1. Hierarchizacja obiektów tekstowych w przekładzie	118
7.3.3.2. Umieszczenie obiektów tekstowych w przestrzeni przekładu	118
7.3.3.3. Porządek temporalny w przekładzie	118
7.3.4. Ekwiwalencja relacji spójności leksykalnej	118
7.3.4.1. Repetytywność	118
7.3.4.2. Synonimiczność, hiponimiczność, hiperonimiczność	119
7.3.4.3. Antonimiczność	119
7.3.4.4. Porównywalność	119
7.3.4.5. Eksplikacyjność	120
7.3.5. Ekwiwalencja relacji spójności syntaktycznej	120
7.3.5.1. Deiktyczność	120
7.3.5.2. Repetytywność morfematyczna	120
7.3.5.3. Konektoralność	121
Rozdział 8. Teksty prawne w świetle wymiarów tekstologicznych	123
8.1. Pragmatyczno-kognitywne aspekty tworzenia i interpretacji tekstu prawnego ...	123
8.1.1. Konflikt między precyzją a ogólnością wyrażen tekstowych	125
8.1.2. Precyzowanie i interpretacja tekstu przez kontekst wyrazowy	128
8.1.3. Precyzowanie tekstu z odniesieniem do konsytuacji prawnej	130
8.2. Dystrybucja treści tekstowej	131
8.2.1. Przebieg tematyczny	132
8.2.2. Wymogi formalne w zakresie dystrybucji treści tekstu prawnego	133
8.3. Zwięzłość i rozciągłość treści tekstowych	135
8.3.1. Nominalizacja w tekście prawnym	136
8.3.2. Elipsa w tekście prawnym	149
8.4. Modalność deontyczna	152
8.4.1. Modalność w tekście prawnym	153
8.4.2. Nakazywanie	155
8.4.3. Dozwalanie	161
8.4.4. Zakazywanie	167
8.5. Uporządkowanie treści tekstowej	176
8.5.1. Hierarchizacja obiektów tekstowych ze względu na stosunki jakościowe ..	176
8.5.2. Porządek temporalny tekstu prawnego	178
8.5.3. Umieszczenie obiektów w przestrzeni tekstu prawnego	185

8.6. Spójność tekstów prawnych ze względu na wymiar leksykalny	188
8.6.1. Repetytywność	188
8.6.1.1. Powtórzenia całkowite	189
8.6.1.2. Powtórzenia synonimiczne	192
8.6.1.3. Powtórzenia antonimiczne	194
8.6.2. Precyzowanie leksykalne	196
8.6.2.1. Porównanie	196
8.6.2.2. Eksplikacja	197
8.7. Spójność tekstów prawnych ze względu na wymiar syntaktyczny	199
8.7.1. Repetytywność morfematyczna	199
8.7.2. Deiktyczność	202
8.7.3. Konektoralność	204
8.7.3.1. Koniunkcyjność	205
8.7.3.2. Alternatywność	206
8.7.3.3. Adwersatywność	207
8.7.3.4. Relatorialność	208
8.8. Spójność w globalnej strukturze tekstu	209
Rozdział 9. Konkluzje w zakresie konstruowania spójnych komunikacyjnie tekstów prawnych	213
9.1. Planowanie treści	213
9.2. Jednostki tekstowe	214
9.3. Porządkowanie relacji w spójne systemy	214
9.4. Spójność leksykalna i syntaktyczna	215
9.5. Środki językowe	216
9.6. Spójność ze względu na nadawcę i odbiorcę	217
Uwagi końcowe	218
Bibliografia	221
The grammar of a legal text. Communicative cohesion in the Polish and Hungarian Civil Code (Summary)	255